

Brüsszel, 2026.3.31.
COM(2026) 142 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről szóló (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet 29. cikkének végrehajtásáról, az (EU) 2018/848 rendelet 9. cikke (3) bekezdésének első albekezdése alapján az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékek és anyagok jelenlétéről, valamint a 29. cikk (5) bekezdésében említett nemzeti szabályok értékeléséről

{SWD(2026) 95 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről szóló (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet 29. cikkének végrehajtásáról, az (EU) 2018/848 rendelet 9. cikke (3) bekezdésének első albekezdése alapján az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékek és anyagok jelenlétéről, valamint a 29. cikk (5) bekezdésében említett nemzeti szabályok értékeléséről

Rövidítés	Magyarázat
IH	illetékes hatóság
ESZ	ellenőrző szervezet
EH	ellenőrző hatóság
EFSA	Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság
EU	Európai Unió
MRL	szermaradék-határérték
MU	mérési bizonytalanság
OFIS	Ökogazdálkodási Információs Rendszer
PF	feldolgozási tényező
LOQ	meghatározási határ
LOD	kimutatási határ
HO	Harmadik ország

I. BEVEZETÉS

Az ökológiai gazdálkodás az EU közös agrárpolitikájának kulcsfontosságú eleme. Az ökológiai gazdálkodással művelt földterületek aránya folyamatosan növekszik, és napjainkra eléri a 11 %-ot, a fogyasztók pedig egyre gyakrabban vásárolnak ökológiai élelmiszereket, amelyek egy uniós logó segítségével ismerhetők fel. Az ökológiai termékek előállítását és jelölését a 2022 januárja óta alkalmazandó (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ (a továbbiakban: ökológiai rendelet), valamint az annak alapján elfogadott, az ökológiai termelést alátámasztó részletes szabályokat megállapító, felhatalmazáson alapuló és végrehajtási rendeletek szabályozzák.

Az ökológiai rendelet 29. cikkének (4) bekezdése értelmében a Bizottság „2025. december 31-ig jelentést készít az Európai Parlament és a Tanács számára” az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékek és anyagok jelenléte esetén hozott intézkedések végrehajtásáról, valamint az ökológiai rendelet 29. cikkének (5) bekezdésében említett

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendelete (2018. május 30.) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről, valamint a 834/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2018.6.14., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25>).

„nemzeti szabályok értékeléséről. Az említett jelentést adott esetben a további harmonizáció érdekében jogalkotási javaslat kísérheti”.

Az ökológiai és átállási termékekre külön szabályok vonatkoznak, különösen az ökológiai termelésben használható hatóanyagok tekintetében, az (EU) 2021/1165 bizottsági végrehajtási rendelet² I. mellékletében meghatározottak szerint, míg az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékek vagy anyagok szermaradékainak az ellátási lánc bármely szakaszában való jelenlétét az ökológiai termékek integritásának biztosítása érdekében megfelelően ki kell vizsgálni.

Ezenkívül a fogyasztók biztonságának garantálása érdekében a 396/2005/EK³ és az (EU) 2017/625 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁴ szabályozza az élelmiszerekben és takarmányokban található növényvédő szerek hatósági ellenőrzését és maradványait. Ezek a rendelkezések az ökológiai termékekre is alkalmazandók.

Az EFSA minden évben közzéteszi a szermaradékok élelmiszerekben, köztük ökológiai termékekben való jelenlétére vonatkozó eredményeket⁵. 2023-ban az ökológiaiként címkézett 7 074 minta 80 %-a nem tartalmazott számszerűsíthető szermaradékokat, 19 %-a a szermaradék-határérték alatti vagy annak megfelelő mennyiségben tartalmazott szermaradékokat (ebből 94,6 % rézalapú anyag volt), és a mintáknak csupán 0,9 %-a tartalmazott a szermaradék-határértéket meghaladó szermaradékokat.

Ez az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak készült európai bizottsági jelentés egyrészt a tagállamok által az ökológiai és átállási termékek szennyeződésére vonatkozó hatósági vizsgálataikról az elmúlt három évben benyújtott szennyezettségi jelentésekre⁶, másrészt az

² A Bizottság (EU) 2021/1165 végrehajtási rendelete (2021. július 15.) bizonyos termékek és anyagok ökológiai termelésben való használatának engedélyezéséről és ezek jegyzékének összeállításáról (HL L 253., 2021.7.16., 13. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1165/oj).

³ Az Európai Parlament és a Tanács 396/2005/EK rendelete (2005. február 23.) a növényi és állati eredetű élelmiszerekben és takarmányokban, illetve azok felületén található megengedett növényvédőszer-maradékok határértékéről, valamint a 91/414/EGK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 70., 2005.3.16., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/396/oj>).

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/625 rendelete (2017. március 15.) az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjólléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából végzett hatósági ellenőrzésekről és más hatósági tevékenységekről, továbbá a 999/2001/EK, a 396/2005/EK, az 1069/2009/EK, az 1107/2009/EK, az 1151/2012/EU, a 652/2014/EU, az (EU) 2016/429 és az (EU) 2016/2031 európai parlamenti és tanácsi rendelet, az 1/2005/EK és az 1099/2009/EK tanácsi rendelet, valamint a 98/58/EK, az 1999/74/EK, a 2007/43/EK, a 2008/119/EK és a 2008/120/EK tanácsi irányelv módosításáról, és a 854/2004/EK és a 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 89/608/EGK, a 89/662/EGK, a 90/425/EGK, a 91/496/EGK, a 96/23/EK, a 96/93/EK és a 97/78/EK tanácsi irányelv és a 92/438/EGK tanácsi határozat hatályaon kívül helyezéséről (a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet) (HL L 95., 2017.4.7., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

⁵ Az élelmiszerekben előforduló növényvédőszer-maradékokról szóló 2023. évi uniós jelentés, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/9398>.

⁶ A jelentések benyújtására az ökológiai rendelet 29. cikkének (9) bekezdése értelmében kerül sor, az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékekkel vagy anyagokkal való szennyeződés eseteire vonatkozó hatósági vizsgálatok eredményeiről a tagállamok által rendelkezésre bocsátandó információk részleteire és formátumára vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2023. június 20-i (EU) 2023/1195

OFIS-ban 2021-ben és 2022-ben az ökológiai termékekben leggyakrabban előfordulóként bejelentett, ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett 21 anyagról szóló EFSA-tanulmány⁷ következtetéseire épül. Az EFSA minden egyes anyag esetében megvizsgálta a releváns információkat annak érdekében, hogy azonosítsa a szennyeződés lehetséges forrásait, például a talajmaradványokat, az öntözővizet, a hagyományos gazdálkodásból származó permetlé-elsodródást, a biocidokat és egyébeket. A tanulmány hasznos tudományos háttérrel biztosít ezen anyagok lehetséges okainak és forrásainak megértéséhez, amennyiben azok jelen vannak az ökológiaiként címkézett termékekben.

Az EFSA tanulmánya azt mutatja, hogy növényvédőszer-maradékok kisebb valószínűséggel fordulnak elő az ökológiai termékekben, mint a megfelelő hagyományos termékekben; az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett 21 vizsgált anyag előfordulási valószínűsége az ökológiaiként címkézett termékekben 0,04 % és 3,95 % között mozgott, szemben a nem ökológiai termékek esetében megállapított 0,18–17,5 %-kal. A tanulmány kiemeli továbbá, hogy szisztematikusan vizsgálatokat kell indítani az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok lehetséges aktív felhasználására vonatkozóan, és ajánlja, hogy a kimutatott anyagtól függően kerüljön sor további vizsgálatokra (pl. talaj-, víz- vagy egyéb elemzésekre).

A kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum felsorolja az említett 21 anyagra vonatkozó szennyezettségi jelentések általános megállapításait.

II. HATÓSÁGI VIZSGÁLATOK

Az ökológiai rendelet 29. cikkének (1) bekezdése meghatározza az abban az esetben meghozandó intézkedéseket, ha ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékek vagy anyagok vannak jelen egy ökológiai vagy átállási termékben. A rendelkezés előírja, hogy haladéktalanul hatósági vizsgálatot kell végezni, ha az illetékes hatóság, illetve adott esetben az ellenőrző hatóság vagy ellenőrző szervezet i. **megalapozott** információt kap olyan termékek vagy anyagok jelenlétéről, amelyek ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezettek; ii. valamely gazdasági szereplőtől tájékoztatást kap arról, hogy egy gyanút alátámasztottak vagy a gyanút nem lehet eloszlatni; vagy iii. maga észlel nem engedélyezett termékeket vagy anyagokat egy ökológiai vagy átállási termékben.

Bár előfordulhat, hogy a megalapozott információk fogalmát a tagállamok eltérően értelmezték, általában véve a laboratóriumi vizsgálatok eredményei kiindulópontot jelentenek a hatósági vizsgálatok megindításához.

Az analitikai eredményekkel kapcsolatos technikai kérdések

A szermaradékok jelenlétére vonatkozó laboratóriumi vizsgálati eredmények értelmezése a 396/2005/EK rendeletben meghatározott, jogilag kötelező erejű szabályok átfogó rendszerén

bizottsági végrehajtási rendeletben meghatározott sablon alapján (HL L 158., 2023.6.21., 65. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1195/oj).

⁷. „Findings of not authorised substances in food and feed certified as organic” (Ökológiaiként tanúsított élelmiszerekben és takarmányokban kimutatott, nem engedélyezett anyagok), EFSA Supporting publication 2025: EN-9524: <https://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/en-9524>.

alapul, biztosítandó a takarmányok és az élelmiszerek biztonságosságát. A növényvédő szerek uniós adatbázisa⁸ referenciaként szolgáló információforrás, az uniós szinten rendelkezésre álló vonatkozó technikai iránymutatásokkal⁹ együtt.

A növényvédőszer-maradékok 396/2005/EK rendeletben szereplő fogalommeghatározása szerint a növényvédő szerekben használt legtöbb hatóanyag szermaradékainak elemzéséhez többféle szermaradék kimutatására alkalmas módszerek állnak rendelkezésre. Számos rendelkezésre álló módszer esetében a meghatározási határ¹⁰ mindössze 0,001 mg/kg. Továbbá egyedi szermaradék-határérték hiányában 0,01 mg/kg alapértelmezett értéket kell alkalmazni, kivéve a hatóanyagok és élelmiszerek bizonyos kombinációinak esetében, amelyekre egyedi meghatározási határokat állapítottak meg.

Alapvető fontosságú, hogy a laboratóriumok kövessék az élelmiszerekben és takarmányokban található növényvédőszer-maradékok elemzésére vonatkozó analitikai minőség-ellenőrzési és módszervalidálási eljárásokat¹¹, és hogy a növényvédőszer-maradékokra vonatkozó laboratóriumi vizsgálati eredményekhez a megfelelő mérési bizonytalanság kapcsolódjon.

Egyes, feldolgozáson – például szárításon vagy desztilláción – átesett ökológiai termékek esetében feldolgozási tényező használható a laboratóriumi szermaradék-eredmények kiigazítására. A feldolgozási tényező specifikusan az adott folyamatra, termékre és hatóanyagra alkalmazandó. 2018 októbertől az EFSA átfogó jegyzéket tesz közzé a feldolgozási tényezőkről, amely indikatív értékeket tartalmaz számos növényvédő szer/áru/folyamat kombinációja tekintetében¹². A 396/2005/EK rendelet 20. cikkével kapcsolatban tájékoztató feljegyzés is rendelkezésre áll a feldolgozási tényezőkre, a feldolgozott és összetett élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozóan¹³.

Hatósági vizsgálatok indítása

Amennyiben az illetékes hatóság, illetve adott esetben az ellenőrző hatóság vagy ellenőrző szervezet a vonatkozó eljárások elvégzését követően arra a következtetésre jut, hogy megalapozott információk állnak rendelkezésre ökológiai termelésben való felhasználásra nem

⁸ [A növényvédő szerek uniós adatbázisa.](#)

⁹ <https://webgate.ec.europa.eu/dyna2/pgd/>.

¹⁰ A meghatározási határ a kimutatási határ szinonimája, amelynek fogalmát az említett rendelet 3. cikke (2) bekezdésének f) pontja a következőképpen határozza meg: „f) »kimutatási határérték«: a validált legalacsonyabb maradékkoncentráció, amely mennyiségileg meghatározható, és amelyről validált ellenőrzési módszerekkel, rendszeres ellenőrzés révén jelentés készíthető”.

¹¹ [Analytical quality control and method validation procedures for pesticide residues analysis in Food and Feed](#)
(Analitikai minőség-ellenőrzési és módszervalidálási eljárások az élelmiszerekben és takarmányokban előforduló növényvédőszer-maradékok elemzéséhez) – SANTE 11312/2021 v2026.

¹² [Az élelmiszerekben előforduló növényvédőszer-maradékok esetében alkalmazandó feldolgozási tényezők európai adatbázisa.](#)

¹³ https://food.ec.europa.eu/document/download/071dce96-d916-4615-87fa-148f1491bfc8_en?filename=pesticides_mrl_guidelines_proc_imp_sante-2021-10704.pdf.

engedélyezett anyagoknak az ökológiai vagy átállási termékekben való jelenlétéről, haladéktalanul hatósági vizsgálatot kell végeznie az előfordulás forrásának és okainak meghatározása céljából.

A jelenlét okaként a természetes előfordulást még azon, ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok esetében sem lehet feltételezni, amelyek természetes módon előfordulhatnak, hanem vizsgálatot kell végezni a szándékos aktív felhasználás lehetőségének kizárása érdekében. Ugyanez a megközelítés alkalmazandó azokra a nem természetes módon előforduló anyagokra, amelyek jelenléte a háttérszennyezésnek, a sodródásnak, a nagy távolságra történő légi szállításnak, az öntözésnek, az ipari kibocsátásoknak vagy egyéb okoknak lehet betudható. Így a környezeti háttérszennyezést nem lehet forrásként feltételezni, és ezért hatósági vizsgálatra van szükség. Azokban az esetekben, amikor a korábbi vizsgálatok arra a következtetésre jutottak, hogy az ismétlődő azonos szennyeződések nem kapcsolódnak szándékos aktív felhasználáshoz, és ha a gazdasági szereplő megtette az elővigyázatossági intézkedéseket az ilyen szennyeződés elkerülése érdekében, előfordulhat, hogy a későbbi előfordulások miatt nem szükségesek további vizsgálatok.

III. AZ ÖKOLÓGIAI RENDELET 29. CIKKÉNEK VÉGREHAJTÁSA

Ez a fejezet az ökológiai rendelet 29. cikkének végrehajtására vonatkozó információkat összegyűjtő kérdőívre adott tagállami válaszokon, valamint az EFSA-tanulmány egyes elemein alapul.

A hatósági vizsgálatok megindításának időzítése

A legtöbb tagállam megerősítette, hogy a hatósági vizsgálatokat haladéktalanul elvégzik, amint megalapozott információk érkeznek, a vizsgálat megindításának ideje pedig az „ugyanazon a napon” és a „hét napon belül” között mozog, az adott körülményektől – például a munkatársak rendelkezésre állásától, a munkaterheléstől vagy a rendelkezésre álló információk teljességétől – függően.

Néhány tagállam jelezte, hogy a vizsgálat megindításakor előresorolja a friss termékeket, a rövidebb eltarthatósági idejű termékeket és a már forgalomban lévő termékeket.

A szennyeződés forrásának és okának azonosítása

A tagállamok arról számoltak be, hogy a vizsgálatok eredményei eltérőek, de a legtöbb tagállam becslése szerint az összes hatósági vizsgálat több mint fele (az érintett anyagtól függően 60 % és 80 % között) azonosítja a szennyeződés forrását és okát. Néhány tagállam szélsőséges arányokról számolt be, amelyek jóval e tartományok alatt vagy felett vannak.

Néhány tagállam arról számolt be, hogy a szennyeződés oka és forrása a belföldi elsődleges termelés esetében általában azonosítható, míg a sikerességi arány az ellátási lánc későbbi szakaszaiban csökken. Kiemelték, hogy a harmadik országokból származó termékek esetében gyakran az elsodródást tartják a szennyeződés okának.

A hatósági vizsgálat időtartama

A hatósági vizsgálatok időtartama jelentős eltéréseket mutat. A tagállamok több mint fele azt válaszolta, hogy a hatósági vizsgálatok átlagos időtartama 20–30 nap, míg mások 40–90 nap közötti átlagos időtartamról számoltak be. Csak egy tagállam számolt be arról, hogy a vizsgálatok átlagosan 2–5 napot vesznek igénybe. Az ökológiai rendelet 29. cikke (1) bekezdésének a) pontja úgy rendelkezik, hogy a vizsgálat elvégzéséhez szükséges idő meghatározásánál figyelembe kell venni a termék tartósságát.

A tagállamok a következő tényezőket említették annak okaként, hogy több időre van szükség a hatósági vizsgálatok elvégzéséhez: i. további mintavétel szükségessége; ii. hiányos jelentések; iii. az ellátási lánc összetettsége (az érintett gazdasági szereplők típusa és száma); iv. a különböző hatóságok közötti együttműködés szükségessége; valamint v. egyéb okok.

A termékek státusza a hatósági vizsgálat során

A tagállamok azt válaszolták, hogy az ökológiai rendelet 29. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összhangban a vizsgálat eredményének rendelkezésre állásáig általában tilos az érintett termékek ökológiai vagy átállási termékként történő forgalomba hozatala. Néhány tagállam azt válaszolta, hogy a rövid eltarthatósági idejű friss ökológiai vagy átállási termékek esetében e rendelkezés végrehajtása problematikus lehet.

Néhány tagállam azt is jelezte, hogy az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok jóval a növényvédő szerekre meghatározott szermaradék-határérték alatti, nagyon alacsony szintje esetén vagy az esetlegesen természetes módon előforduló anyagok esetében az illetékes hatóság, illetve az ellenőrző hatóság vagy ellenőrző szervezet fontolóra veheti, hogy nem tiltja meg ideiglenesen az érintett termékek ökológiai termékként történő forgalomba hozatalát. E gyakorlatok tekintetében további vizsgálatokra lehet szükség.

A vizsgálat lezárását követő lépések

A tagállamok különböző, a saját igazgatási és ellenőrzési struktúráikhoz igazított rendszereket vezettek be annak érdekében, hogy a vizsgálat lezárását követően tájékoztassák döntésükről a többi ellenőrző szervezetet és illetékes hatóságot, valamint a downstream gazdasági szereplőket.

Az érintett gazdasági szereplők észrevételezési lehetősége

Valamennyi tagállam megerősítette, hogy a gazdasági szereplők szisztematikusan lehetőséget kapnak arra, hogy észrevételeket fűzzenek a hatósági vizsgálatok eredményeihez, és tájékoztatást kapnak az (EU) 2017/625 rendelet 35. cikkében meghatározott szabályok szerinti második szakvélemény kérésére vonatkozó határidőkről.

Nyilvántartás-vezetés

Valamennyi tagállam azt válaszolta, hogy az (EU) 2018/848 rendelet 29. cikkének (3) bekezdésével összhangban az érintett illetékes hatóságai, vagy adott esetben az ellenőrző hatóságok vagy ellenőrző szervezetek nyilvántartást vezetnek az elvégzett hatósági vizsgálatokról.

Korrekción intézkedések a jövőbeli szennyezés elkerülése érdekében

A tagállamok a nyomkövetési ellenőrzések éves ellenőrzései alapján jelezték, hogy a gazdasági szereplők az esetek több mint 90 %-ában korrekciós intézkedéseket hoztak a jövőbeli szennyezés elkerülése érdekében. Amennyiben nem került sor korrekciós intézkedésekre, a tagállamok jelezték, hogy kritikus meg nem felelések esetén az ellenőrző hatóságok vagy az ellenőrző szervezetek az (EU) 2021/279 bizottsági végrehajtási rendelet¹⁴ I. mellékletében meghatározott egységes szabályoknak megfelelően felfüggesztik vagy visszavonják a tanúsítványt.

A 29. cikk (5) és (7) bekezdése szerinti nemzeti szabályok

Az ökológiai rendelet 29. cikkének (5) bekezdése lehetővé teszi, hogy azok a tagállamok, amelyek a 834/2007/EK tanácsi rendelet¹⁵ alapján az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagokra vonatkozóan bizonyos határértékeket határoztak meg, amelyek felett a termékek nem forgalmazhatók ökológiai terméként, továbbra is alkalmazzák ezeket a szabályokat, amennyiben azok nem akadályozzák a más tagállamokból származó, az ökológiai rendeletnek megfelelően előállított termékek forgalomba hozatalát.

Négy tagállam (Belgium, Olaszország, Románia és Szlovénia) számolt be arról, hogy megtartotta ezeket a nemzeti határértékeket, és megerősítették, hogy nem alkalmazzák azokat a más tagállamokból származó ökológiai vagy átállási termékekre. Azt is megerősítették, hogy a vizsgálatokat minden esetben szisztematikusan megindítják.

- Belgium (csak Vallónia) arról tájékoztató, hogy a 396/2005/EK rendelet szerinti jelenlegi kimutatási határ másfélszeresében meghatározott küszöbértéket alkalmaz a kizárólag Vallóniában előállított vagy feldolgozott, vagy harmadik országokból importált termékekre. Hatósági vizsgálatot mindig indítanak, ha ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagokat észlelnek, és visszaminősítésre kerül sor (azaz nem engedélyezik a termék ökológiai terméként való forgalomba hozatalát), ha az eredmények meghaladják a nemzeti küszöbértéket.
- Olaszország arról tájékoztató, hogy 0,01 mg/kg általános küszöbértéket alkalmaz az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagokra (kivéve a foszfonsavat, amely esetében ideiglenesen magasabb küszöbérték engedélyezett). Az e küszöbértéket meghaladó termékek nem forgalmazhatók ökológiai terméként, függetlenül attól, hogy a szennyezés szándékos volt-e.
- Románia arról tájékoztató, hogy az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagokra 0,01 mg/kg nemzeti küszöbértéket alkalmaz. Minden pozitív eredményt kivizsgál.

¹⁴. A Bizottság (EU) 2021/279 végrehajtási rendelete (2021. február 22.) az ökológiai termelés és az ökológiai termékek jelölésének nyomkövethetőségét és megfelelőségét biztosító ellenőrzéseket és egyéb intézkedéseket meghatározó (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 62., 2021.2.23., 6. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/279/oj).

¹⁵. A Tanács 834/2007/EK rendelete (2007. június 28.) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 189., 2007.7.20., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/834/oj>).

- Szlovénia arról tájékoztató, hogy az analitikai módszer szerinti meghatározási határt alkalmazzák, de figyelembe véve a mérési bizonytalanságot. E nemzeti küszöbérték túllépése esetén hatósági vizsgálat indul. Amennyiben a szennyeződés szándékos volt, a tanúsítványt a gazdasági szereplő valamennyi termékére vonatkozóan visszavonják. Ha a szennyeződés véletlen volt, vagy az ilyen anyagok jelenléte nem volt szándékos, a gazdasági szereplőnek megfelelő megelőző és elővigyázatossági intézkedéseket kell hoznia az ismételt szennyeződés jövőbeli elkerülése érdekében.

Hasonlóképpen az ökológiai rendelet 29. cikkének (7) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a területükön megfelelő intézkedéseket hozzanak az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok ökológiai vagy átállási termékekben való, nem szándékos jelenlétének elkerülése érdekében. Ezt akkor tehetik meg, ha ezek az intézkedések nem akadályozzák a más tagállamokból származó, az ökológiai rendeletnek megfelelően előállított termékek forgalomba hozatalát, és ha tájékoztatják a Bizottságot és a többi tagállamot arról, hogy élnek a 29. cikk (7) bekezdése nyújtotta lehetőséggel. A fent említett négy tagállam arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy területükön ilyen intézkedéseket hoznak.

IV. ÖSSZEFOGLALÓ A HATÓSÁGI VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEIRŐL ÉS A BEVÁLT GYAKORLATOKRÓL

Hatósági szennyezettségi jelentések

Az ökológiai rendelet 29. cikkének (9) bekezdésével összhangban a tagállamoknak minden év március 31-ig jelentést kell tenniük a Bizottságnak az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett termékekkel vagy anyagokkal való szennyeződés előző évben feltárt eseteire vonatkozó hatósági vizsgálatok eredményeiről.

2022-re és 2023-ra 27 tagállam, 2024-re vonatkozóan pedig 25 tagállam küldött választ. A Bizottság e szennyezettségi jelentések elemzésekor az I. szakaszban említett EFSA-tanulmányban vizsgált 21 anyagra összpontosított. Az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum összefoglaló táblázatot, valamint az említett 21 anyag mindegyikére vonatkozóan külön táblázatokat tartalmaz, amelyekben szerepelnek a következők: i. azok a termékkategóriák, amelyekben az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett terméket vagy anyagot a leggyakrabban kimutatták; ii. az ellátási lánc érintett szakasza; iii. a szennyeződés azonosított forrása és oka; valamint iv. a vizsgált termékek forgalmazásával kapcsolatban meghozott intézkedések.

Ami az ellátási lánc azon szakaszát illeti, amelyben az anyagokat kimutatták, az összevont átlageredmények a következők: az anyagok 66,2 %-át mutatták ki a termelés, 10,2 %-át az elkészítés, 9,5 %-át pedig a tárolás szakaszában, 5,9 %-át a forgalmazás, 3,3 %-át a behozatal, 2,5 %-át a forgalomba hozatal (pl. kiskereskedelem) és 0,1 %-át kivitel szakaszában¹⁶.

Ami a szennyeződés okait illeti, fő okként a permetlé-elsodródást állapították meg, amely az esetek átlagosan 24,1 %-át teszi ki. Az esetek 16,7 %-ában a gazdasági szereplő nem tette meg

¹⁶ A kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum 49. oldala.

az ökológiai rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében említett elővigyázatossági intézkedéseket, 15,9 %-ában a gazdasági szereplő ökológiai termelésben nem engedélyezett termékeket vagy anyagokat használt, míg 10,6 %-ában a szennyeződés az ellátási lánc korábbi szakaszában következett be. Az esetek 1,6 %-ában az ökológiai vagy átállási termékek nem ökológiai termékekkel való keveredését, 0,6 %-ában pedig a nyomkövethetőség hiányát állapították meg okként. Végezetül az esetek 14,8 %-ában egyéb forrásokat és okokat állapítottak meg, 14,9 %-ában pedig nem lehetett azonosítani a szennyeződés forrását és okát.

Az anyagok közötti jelentős különbségek ellenére érdemes kiemelni néhány gyakori mintázatot a szennyeződés forrásával és okával kapcsolatban. Szinte minden olyan esetben, amikor a vizsgálatok arra a következtetésre jutottak, hogy a szennyeződés az anyagnak a gazdasági szereplő általi aktív felhasználásából vagy az elővigyázatossági intézkedések hiányából adódott, a terméket nem lehetett ökológiai termékként forgalmazni, amint azt az ökológiai rendelet 29. cikkének (2) bekezdése előírja. A többi esetben változatosabb volt a helyzet.

Bevált gyakorlatok

Az ökológiai rendelet 29. cikkének (6) bekezdésével összhangban a legtöbb tagállam visszajelzést adott a legjobb gyakorlatokról. Az egyik legfontosabb bevált gyakorlat továbbra is az, hogy hangsúlyozzák a gazdasági szereplők számára az elővigyázatossági intézkedéseknek való szigorú megfelelés fontosságát, beleértve a következőket: i. az ökológiai és nem ökológiai termékek elkülönítése mind a termelési, mind a feldolgozási szakaszban; ii. megfelelő pufferzónák és köztestermesztés alkalmazása; valamint iii. gondosság a szennyeződés megelőzése érdekében a berendezések tisztítása, valamint az ökológiai, az átállási és a nem ökológiai termékek elkülönítése révén. A legjobb mintavételi műveletek (termékek száma, gazdasági szereplők száma, termelési szakasz stb.) meghatározásához a termékek jellemzőin és a termelési módszereken, valamint a gazdasági szereplők korábbi teljesítményére vonatkozó információkon alapuló megfelelő kockázatértékelés is szükséges.

A tagállamok kiemelték az elővigyázatossági intézkedések és a (maguk a gazdasági szereplők által végzett) minőség-ellenőrzések megkönnyítésének fontosságát, valamint a cselekvési tervek szerepét a meg nem felelés ismétlődő eseteinek korrigálásában és megelőzésében.

Néhány tagállam hangsúlyozta, hogy tájékoztató dokumentumok kidolgozásával és az ellátási lánc érdekelt feleinek folyamatos képzésével, többek között az ellenőrző szervezetek képzésével segíteni kell a gazdasági szereplőket. Ez magában foglalhat kutatási projekteket és felméréseket az illetékes hatóságok, valamint adott esetben az ellenőrző hatóságok és az ellenőrző szervezetek közötti harmonizált megközelítések előmozdítása érdekében.

A tagállamok felméréseket használnak az ellenőrző szervezetek megközelítései közötti különbségek azonosításához is, ami jobbtó célú javaslatokhoz vezethet. Összességében fontos gyakorlatként emelik ki a kommunikáció valamennyi szinten történő egyszerűsítését annak biztosítása érdekében, hogy az ökológiai ellenőrzési rendszeren belüli problémákat gyorsan feltárják és kezeljék, a tanulságokat pedig levonják.

V. KÖVETKEZTETÉSEK

Az ökológiai és átállási termékeket átfogó ellenőrzéseknek és tanúsítási eljárásoknak vetik alá annak ellenőrzése érdekében, hogy megfelelnek-e az ökológiai rendeletnek és a vonatkozó

másodlagos jogszabályoknak. Az ökológiai ellenőrzési rendszer bizonyította megbízhatóságát, és az ökológiai ágazat sikerének egyik sarokköve az Európai Unióban, ahol a polgárok elvárják, hogy az ökológiai termékekben ne legyenek fellelhetőek az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok nyomai.

Az ökológiai rendelet szabályokat állapít meg azon esetek kezelésére vonatkozóan, amikor megalapozott információk (jellemzően laboratóriumi vizsgálatok eredményei) ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok jelenlétére utalnak. Ilyen esetekben a termékek integritásának biztosítása érdekében haladéktalanul hatósági vizsgálatot kell indítani az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyag előfordulási forrásának és okának azonosítása céljából. A nemzeti illetékes hatóságok vagy adott esetben az ellenőrző hatóságok és az ellenőrző szervezetek az (EU) 2021/279 bizottsági végrehajtási rendelet 2. cikkében meghatározott harmonizált módszertannak megfelelően működtetik a rendszert.

Az EFSA tanulmánya a 21 vizsgált növényvédő szer tekintetében az ökológiai termelésben való felhasználásra nem engedélyezett anyagok jelenlétének számos lehetséges forrásáról és okáról számolt be, de azt is hangsúlyozta, hogy megfelelő vizsgálat nélkül nem lehet kizárni a szándékos használatot vagy a szükséges megelőző intézkedések hiányát. A vizsgálat azt is kimutatta, hogy a szermaradékok előfordulása sokkal kevésbé valószínű az ökológiai termékekben, mint a megfelelő hagyományos termékekben. Ezek a megállapítások megerősítik az uniós ökológiai ellenőrzési rendszer által nyújtott magas megbízhatósági szintet, a szigorú ellenőrzési és mintavételi protokollok fenntartásának szükségességét, valamint a szisztematikus hatósági vizsgálatok helytállóságát.

Ez a jelentés elismeri, hogy az illetékes hatóságok és adott esetben az ellenőrző hatóságok és az ellenőrző szervezetek bizonyos működési kihívásokkal szembesülnek a szennyeződés forrásának és okának meghatározása során, különösen akkor, ha a szennyeződésre az ellátási lánc downstream szakaszában kerül sor, ahol az egyértelmű eredményre nem vezető vizsgálatok száma továbbra is aggodalomra ad okot. A jelentés megerősíti továbbá, hogy az alátámasztott meg nem felelések esetén végzendő szisztematikus hatósági vizsgálatokra vonatkozó szabályok szükségesek az ökológiai termékek integritásának biztosításához.

Egyes gazdasági szereplők kritikákat fogalmaztak meg a vizsgálatok megindításához és elvégzéséhez szükséges idővel, ezen eljárások összetettségével, a nemzeti illetékes hatóságok, az ellenőrző hatóságok és az ellenőrző szervezetek eltérő megközelítéseivel, a többletköltségekkel, valamint az ellátási láncokra gyakorolt lehetséges hatásokkal kapcsolatban.

A Bizottság kész arra, hogy előmozdítsa a 29. cikk összehangoltabb végrehajtását azáltal, hogy az ökológiai ellátási láncban részt vevő gazdasági szereplők terheinek csökkentése érdekében a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok cseréjére irányuló célzott munkaértekezletek révén aktívan együttműködik az illetékes hatóságokkal, valamint adott esetben az ellenőrző hatóságokkal és az ellenőrző szervezetekkel.

Ugyanakkor ez a jelentés bizonyítékkal szolgál arra vonatkozóan, hogy a hatósági vizsgálatokat összességében gyorsan megindítják, és gyakran észszerű időn belül lezárják. Hasonlóképpen úgy tűnik, hogy a vizsgált termékek ökológiai terméként történő jogosulatlan

forgalmazásának elkerülésére irányuló intézkedések kielégítően működnek, bár a rövid eltarthatósági idejű friss termékek esetében továbbra is akadnak kihívások.

Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi rendszer kellően jól működik, és a végrehajtás e korai szakaszában nincs szükség kiigazításra. A különböző szereplők tanulási görbéjére építve a Bizottság további javulást vár a rendszer működésében, és készen áll arra, hogy az összes érdekelt fél közötti további párbeszéd és tapasztalatcsere előmozdításával támogassa ezt a folyamatot.